YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN
TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)
30 päivänä marraskuuta 2005 *

Asiassa T-250/02,

Autosalone Ispra Snc, kotipaikka Ispra (Italia), edustajanaan asianajaja B. Casu,

kantajana,

vastaan

Euroopan atomienergiayhteisö (Euratom), edustajanaan Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään E. de March, avustajanaan asianajaja A. Dal Ferro, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana,

jossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta vaaditaan toteamaan, että Euroopan atomienergiayhteisö on EA 188 artiklan toisen kohdan nojalla sopimussuhteen ulkopuolisessa vastuussa erään jätevesiviemärin tulvimisen aiheuttamista vahingoista ja että se on tästä syystä velvoitettava korvaamaan kyseiset vahingot,

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN
OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja J. Pirrung sekä tuomarit A. W. H. Meij ja I. Pelikánová,

kirjaaja: johtava hallintovirkamies J. Palacio González,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 26.10.2004 pidetyssä istunnossa esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Asiaa koskevat oikeussäännöt

1 EA 151 artiklassa määrätään seuraavaa:

"Yhteisöjen tuomioistuimella on toimivalta ratkaista [EA] 188 artiklan toisessa kohdassa tarkoitettua vahingonkorvausta koskevat riidat."

2 EA 188 artiklan toisessa kohdassa määrätään seuraavaa:

"Sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun perusteella yhteisö korvaa toimielintensä ja henkilöstönsä tehtäviään suorittaessaan aiheuttaman vahingon jäsenvaltioiden lainsäädännön yhteisten yleisten periaatteiden mukaisesti."

3 Italian tasavallan ja Euroopan atomienergiayhteisön komission välillä ydinvoimaan liittyvää tutkimusta harjoittavasta yleisesti toimivaltaisesta yhteisestä keskuksesta (jäljempänä keskus) Roomassa 22.7.1959 tehdyn sopimuksen (jäljempänä sopimus), joka on täytäntöönpantu Italiassa 1.8.1969 annetulla lailla nro 906 (GURI nro 212, 31.8.1960, s. 3330), 1 artiklassa määrätään seuraavaa:

"Italian hallitus antaa Euroopan atomienergiayhteisön käyttöön Isprassa sijaitsevan ydinvoimaan liittyvää tutkimusta harjoittavan keskuksen ja noin 160 hehtaarin suuruisen alueen, jolle tämä keskus rakennetaan, 99 vuoden ajaksi tämän sopimuksen voimaantulosta lähtien niin, että niistä maksetaan symbolisena vuosivuokrana 1 (yksi) Euroopan rahasopimuksen (EMA) mukainen yksikkö."

4 Sopimuksen liitteessä F olevassa 1 artiklassa määrätään seuraavaa:

"1. Keskukseen sovelletaan loukkaamattomuutta ja se on vapautettu kotitarkastuksista, pakko-otosta, takavarikosta ja pakkolunastuksesta eikä siihen saada kohdistaa minkäänlaisia hallinnollisia tai tuomioistuimen määräämiä pakkotoimia ilman Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen lupaa — —"

5 Sopimuksen liitteessä F olevassa 3 artiklassa määrätään seuraavaa:

"1. Italian toimivaltaiset viranomaiset käyttävät komission pyynnöstä niille kuuluvaa toimivaltaa varmistaakseen, että keskus saa kaikki tarvittavat julkiset peruspalvelut. Jos jonkin edellä mainitun palvelun tarjoaminen keskeytyy, Italian viranomaiset tekevät voitavansa tyydyttääkseen keskuksen tarpeet välttääkseen sen toiminnan vaarantumisen.

2. Keskus saa Italian viranomaisten tai niiden valvonnan alaisuuteen kuuluvien elinten tarjoamat palvelut erityiseen hintaan — — Jos nämä palvelut tarjoaa yksityinen yhtiö tai järjestö, Italian viranomaisten on myötävaikutettava siihen, että näiden palvelujen tarjoamisehdot ovat edullisimpia.

3. Komission on ryhdyttävä kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin, jotta asianomaisten julkisten peruspalvelujen tarjoajien työntekijät, jotka komissio on asiaankuuluvasti hyväksynyt, voivat tarkastaa, korjata ja huoltaa keskuksessa siihen kuuluvat laitteistot."

6 Sopimuksen liitteessä F olevassa 16 artiklan 1 kohdassa määrätään muun muassa seuraavaa:

"Hallitus voi vaatia — — että sille ilmoitetaan kaikki ne toimenpiteet ja toimet, jotka keskuksessa toteutetaan turvallisuuden ja kansanterveyden alalla tulipalojen ja ionisoivasta säteilystä aiheutuvien vaarojen torjumiseksi."

7 Yhteisen tutkimuskeskuksen uudelleenjärjestelystä 10 päivänä huhtikuuta 1996 tehdyn komission päätöksen 96/282/Euratom (EYVL L 107, s. 12) 9 artiklan 3 kohdassa säädetään seuraavaa:

"[Keskuksen] pääjohtaja toteuttaa komission nimissä kaikki tarvittavat toimenpiteet varmistaakseen vastuualueeseensa kuuluvien henkilöiden ja laitosten turvallisuuden."

Asian tausta

8 Asiakirjoista ilmenee, että kantajan omaisuus sijaitsee Ispran kunnan alueella ja että tätä omaisuutta reunustaa jätevesiviemäri, joka tuolla alueella muodostuu kahdesta 80 senttimetrin läpimittaisesta putkesta, jotka on haudattu maahan yleisen tien alle (jäljempänä viemärin ensimmäinen haara).

9 Reunustettuaan kantajan omaisuutta viemäri jatkuu eräälle Ferrovie dello Staton (Italian valtionrautatiet) omistamalle maa-alueelle. Tämä viemärin haara (jäljempänä viemärin toinen haara) muodostuu holvatusta maanalaisesta säiliöstä, johon ensimmäisen haaran vedet laskevat, kuten viemärin pystyleikkausta koskevasta graafisesta (jäljempänä graafinen esitys) esityksestä, jonka kantaja on jättänyt kanteen liitteenä ja jonka komissio ei ole kiistänyt kaavamaisesti vastaavan todellisuutta, ilmenee. Graafisesta esityksestä ilmenee myös, että tämä toinen haara on erotettu pelkällä ristikolla siitä yleisestä tiestä, jonka alla ensimmäinen haara sijaitsee.

10 Vielä graafisesta esityksestä ilmenee, että viemärin toisen haaran jälkeen viemäri jatkuu yhteisön käyttöön sopimuksen 1 artiklan nojalla annetulle maa-alueelle (jäljempänä viemärin kolmas haara) ja että se tuolla maa-alueella muodostuu 100 senttimetrin läpimittaisesta putkesta.

11 Graafisesta esityksestä ilmenee myös, että keskuksen käyttöön annettu maa-alue kallistuu lievästi sitä Ferrovie dello Statolle kuuluvaa maa-aluetta kohti, jolla viemärin toinen haara sijaitsee. Tämä ilmenee myös sekä komission että kantajan kirjelmiensä liitteenä esittämistä, näitä alueita koskevaan karttaan merkityistä korkeusarvoista.

12 Komission asiantuntija on kuitenkin istunnossa pääasiallisesti todennut, ettei maa-alueen pinnanmuodostus vaikuttanut viemärin yleiseen kallistumaan, koska se oli haudattu maahan. Hän on myös todennut, että viemärissä oleva vesi virtaa ensimmäisestä haarasta toiseen ja toisesta kolmanteen. Kantaja itse on tukenut tätä toteamusta todetessaan nimenomaisesti istunnossa, että sen mukaan viemärin kolmannen haaran kapasiteetti oli riittämätön imeäkseen sisäänsä kaiken viemärin toisesta haarasta peräisin olevan veden. Asianosaisten välillä on siis riidatonta, että ensimmäinen haara on toisen haaran edellä ja että toinen haara on kolmannen edellä.

13 Asianosaisten kesken on riidatonta myös se, että aina vuoteen 1990 asti, jonka aikana keskuksen tekninen yksikkö suoritti töitä viemärin kolmannessa haarassa, tämän haaran yläpuolinen osa muodostui maanpinnalla olevasta avo-ojasta (jäljempänä viemärin kolmannen haaran ensimmäinen osa) ja että sen alapuolinen osa muodostui 100 senttimetrin läpimittaisesta salaojaputkesta (viemärin kolmannen haaran toinen osa). Vuonna 1990 tehdyissä töissä viemärin kolmannen haaran ensimmäisen osan avo-oja korvattiin 100 senttimetrin läpimittaisella salaojaputkella. Tämä aiheutti sen, että näiden töiden jälkeen viemärin kolmas haara muodostuu kokonaan 100 senttimetrin läpimittaisesta salaojaputkesta.

14 Kyseinen viemäriverkosto kerää osan Ispran kaupungista viemäreistä ja keskuksen maa-alueelta peräisin olevista jätevesistä.

15 Ispran kaupunkia koetteli vuoden 1992 kesäkuussa voimakas rajuilma, joka aiheutti useita tulvia, muun muassa tulvan kantajan omaisuuteen kuuluvalla alueella.

16 Ispran kunta muutti vuonna 1992 alueensa viemäröintiverkostoa. Ispran pormestarin keskuksen infrastruktuuriosastolle osoittamasta, 7.10.1992 päivätystä kirjeestä ilmenee, että Ispran kunnallishallinto oli päättänyt johtaa osan kunnan alueelta peräisin olevasta jätevedestä kyseiseen viemäriin. Jotta työt olisi voitu tehdä maa-alueella, jossa keskus sijaitsee, Ispran kunta pyysi kyseistä osastoa antamaan kunnan käyttöön kaivurin ja työntekijän. Tässä samassa kirjeessä Ispran pormestari täsmensi, että nämä työt tehtäisiin kunnallishallinnon omasta aloitteesta ja että kunta ottaisi niistä kaiken vastuun.

17 Ispran kaupungissa oli 3.5.2002 voimakas myrsky siihen liittyvine rankkasateineen, ja kantajan liike täyttyi vedellä viemärin tulvittua yli äyräidensä. Samana päivänä Angeran toimipisteen karabinieerit, useat Ispran kunnan teknisen palvelukeskuksen virkamiehet ja keskuksen virkamiehet, mukanaan myös keskuksen johtaja, menivät paikan päälle ja totesivat tulvan laajuuden ja alueen sekä sen aiheuttamat nähtävillä olevat vahingot.

18 Kantaja kehotti 19.5.2002 päivätyllä kirjeellä Ispran kunnallishallintoa, Ferrovie dello Statoa ja komissiota suorittamaan paikalla katselmuksen ja/tai suorittamaan siellä asiantuntijatarkastuksen sen sovinnolliseksi selvittämiseksi, mitkä olivat 3.5.2002 tapahtuneen tulvan syyt ja ketkä olivat siitä vastuussa. Komission asianajaja vastasi tähän kirjeeseen kantajan asianajajalle osoitetulla, 17.6.2002 päivätyllä kirjeellä, jolla hän ilmoitti, että komissio kiisti yhteisön vastuun ja että se kielsi tarkastusten suorittamisen keskuksen alueella.

Oikeudenkäynti ja asianosaisten vaatimukset

19 Kantaja on nostanut nyt esillä olevan kanteen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon 20.8.2002 jättämällään kannekirjelmällä.

20 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin (toinen jaosto) päätti esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella aloittaa suullisen käsittelyn ja esitti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 64 artiklan mukaisena prosessinjohtotoimena asianosaisille kirjallisia kysymyksiä ja kehotti näitä vastaamaan niihin istunnossa. Asianosaiset ovat vastanneet näihin kysymyksiin asetetussa määräajassa.

21 Asianosaisten lausumat ja vastaukset ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin kuultiin 26.10.2004 pidetyssä istunnossa.

22 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on istunnossa kehottanut komissiota esittämään kaikki sellaiset asiakirjat, joiden nojalla voitaisiin yksilöidä se yksikkö, jonka pyynnöstä keskuksen tekninen osasto oli suorittanut töitä viemärin kolmannen haaran ensimmäisessä osassa vuonna 1990. Komissio on toimittanut tiettyjä asiakirjoja asetetussa määräajassa. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kehotettua kantajaa esittämään komission jättämiä asiakirjoja koskevat mahdolliset huomautukset kantaja on jättänyt huomautuksensa asetetussa määräajassa.

23 Suullinen käsittely päätettiin 19.4.2005.

24 Kantaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— toteaa, että Euroopan atomienergiayhteisöllä on sopimussuhteen ulkopuolinen yksinomainen ja/tai liitännäinen ja/tai solidaarinen vastuu tapahtuneesta

— velvoittaa tuon yhteisön korvaamaan aiheutuneen ja aiheutuvan vahingon määrällä, joka määritetään oikeudenkäynnin kuluessa ja joka joka tapauksessa on kohtuullinen

— määrää seuraavat asian selvittämistoimet:

— määrää hankkimaan tietoja keskuksen pääjohtajalta ja henkilöstöltä ja mahdollisesti paikalla käyneiltä Italian viranomaisilta

— määrää hankittavaksi todisteluun perustuvaa näyttöä kuitenkin sillä nimenomaisella varauksella, että todistajien nimet ilmoitetaan myöhemmin

— määrää, että paikalla on suoritettava katselmus ja/tai asiantuntijatutkimus sekä käytettävä kaikkia niitä muita selvittämiskeinoja, joita pidetään tarpeellisina kantajan väitteiden, myös riidanalaisista seikoista aiheutuneiden aineellisten tai aineettomien vahinkojen syntymisen, paikkansapitävyyden toteennäyttämiseksi

— velvoittaa vastaajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

25 Komissio vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— hylkää kantajan vaatimuksen asian selvittämistoimien määräämisestä

— jättää kanteen tutkimatta tai hylkää sen perusteettomana

— velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

26 Kantaja on istunnossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämään kysymykseen vastatessaan todennut, että ensimmäisessä vaateessaan se on todellisuudessa tarkoittanut sitä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaisi yksin yhteisön olevan sopimussuhteen ulkopuolisessa vastuussa tapahtuneesta.

Tutkittavaksi ottaminen

Asianosaisten lausumat

27 Komissio ei esitä erillisellä asiakirjalla oikeudenkäyntiväitettä, mutta se katsoo, ettei kannetta voida ottaa tutkittavaksi, kun otetaan huomioon, että kannekirjelmä ei täytä työjärjestyksen 44 artiklan 1 kohdassa asetettuja edellytyksiä, joiden mukaan kanteessa on mainittava muun muassa oikeudenkäynnin kohde ja sen on sisällettävä yhteenveto kanteen oikeudellisista perusteista.

28 Komission mukaan oikeuskäytännöstä ilmenee, että kannekirjelmään sisältyvien mainintojen on oltava riittävän selkeitä ja täsmällisiä, jotta vastaaja voi valmistella puolustuksensa ja jotta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi tarvittaessa ratkaista kanteen tukeutumatta muihin tietoihin. Lisäksi oikeuskäytännössä korostetaan, että oikeusvarmuuden ja hyvän lainkäytön takaamiseksi kanteen tutkittavaksi ottamisen edellytyksenä on, että ne olennaiset tosiseikat ja oikeudelliset seikat, joihin kantaja perustaa kanteensa, käyvät ilmi ainakin pääpiirteittäin itse kannekirjelmästä, kunhan ne on esitetty johdonmukaisesti ja ymmärrettävästi (ks. asia T-53/96, Syndicat des producteurs de viande bovine ym. v. komissio, määräys 21.11.1996, Kok. 1996, s. II-1579, 21 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Näiden vaatimusten täyttämiseksi kanteessa, jolla vaaditaan korvausta vahingosta, joka yhteisön toimielimen on väitetty aiheuttaneen, on mainittava seikat, joiden avulla voidaan yksilöidä se toiminta, josta kantaja toimielintä moittii, ne syyt, joiden perusteella kantaja katsoo, että kyseisen toiminnan ja kantajan kärsimän vahingon välillä on syy-yhteys, sekä kyseisen vahingon luonne ja laajuus (ks. yhdistetyt asiat T-79/96, T-260/97 ja T-117/98, Camar ja Tico v. komissio ja neuvosto, tuomio 8.6.2000, Kok. 2000, s. II-2193, 181 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

29 Nyt esillä olevassa asiassa kantajan kirjelmät eivät ole ollenkaan täsmällisiä eivätkä selviä. Komissio väittää tältä osin, että sen on mahdotonta kantajan kirjelmistä päätellä, mistä toiminnasta keskusta syytetään. Tämän epätäsmällisyyden ja näiden aukkojen vuoksi komissio ei ole voinut täysin valmistella puolustustaan, eikä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi ratkaista riidanalaisia seikkoja.

30 Lisäksi komissio väittää pääasiallisesti, että kantajan kirjelmiin ei sisälly minkäänlaista todistetta siitä, että väitetyt vahingot olisivat todella syntyneet, eikä edes alustavaa arviointia niistä.

31 Lopuksi se väittää, että kantaja rajoittuu yleisesti liittämään rakennuksensa kohtaaman vesivahingon kyseisen viemärin tulvimiseen, selittämättä kuitenkaan millään tavoin, miten tämä on tapahtunut, ja esittämättä minkäänlaisia tietoja niistä syistä, joiden vuoksi se on päätynyt katsomaan, että tulva on saanut alkunsa juuri viemärin kolmannesta haarasta.

32 Se lisää, että kantajan vaatimilla selvitystoimilla ei voida korjata sitä, että viimeksi mainitun kirjelmät ovat epätäsmällisiä.

33 Kantaja väittää pääasiallisesti, että oikeudenkäynnin kohde ja yhteenveto kanteen oikeudellisista perusteista on asianmukaisesti mainittu sen kirjelmissä ja että kanne näin ollen täyttää työjärjestyksen 44 artiklan 1 kohdan c alakohdassa asetetut edellytykset. Se lisää, että sillä ei ole velvollisuutta toimittaa sitä tapahtumaa koskevia teknisiä selityksiä, jonka uhri se on ollut. Se väittää lisäksi voivansa näyttää väitteensä toteen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelta vaadittujen selvitystoimien avulla.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

34 Työjärjestyksen 44 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaan kanteessa on mainittava oikeudenkäynnin kohde ja yhteenveto kanteen oikeudellisista perusteista.

35 Tätä vaatimusta on täsmennetty komission edellä 28 kohdassa mainitsemassa oikeuskäytännössä.

36 Nyt esillä olevassa asiassa kanteesta ilmenee riittävän selvästi, että kantaja moittii komissiota pääasiallisesti siitä, että se on evännyt siltä pääsyn viemärin kolmanteen haaraan, jotta se olisi voinut määrittää sen tilan ja jotta se olisi voinut todeta viemärin tulvimisen syyt, ja että se on laiminlyönyt kolmannen haaran huoltamisen ja työt estääkseen ennalta tai välttääkseen tulvat.

37 Väitteestä, jonka mukaan kantajalta on evätty pääsy viemärin kolmanteen haaraan, on todettava, että koska kantaja ei ole tämän epäämisen nojalla väittänyt kärsineensä vahinkoa eikä vaadi siitä vahingonkorvausta, tähän epäämiseen perustuva kanneperuste on syytä samaistaa paikan päällä toimitettavaan katselmukseen liittyvään vaatimukseen selvittämistoimien määräämisestä. Tämä väite on siis tutkittava samalla kun tutkitaan vaatimus selvittämistoimien määräämisestä (ks. jäljempänä 99 ja 100 kohta).

38 Siitä väitteestä, jonka mukaan viemärin kolmannen haaran huoltaminen ja parannustyöt on laiminlyöty, on todettava, että kantaja mainitsee kanteessaan, että tämä laiminlyönti on sen omaisuudelle aiheutuneen vahingon syy, ja se vaatii liikkeensä eri osille ja kanteessaan yhteenvedonomaisesti yksilöimälleen omaisuudelle aiheutuneiden vahinkojen korvaamista. On siis syytä todeta, että kanne täyttää työjärjestyksen 44 artiklan 1 kohdan c alakohdassa asetetut edellytykset näiden viemärin kolmannen haaran huoltamisen ja parannustöiden laiminlyönnistä aiheutuneiden vahinkojen osalta.

39 Vielä on todettava, että kantaja vaatii myös vastaisuudessa aiheutuvien omaisuusvahinkojen ja aiheutuneiden tai aiheutuvien aineettomien vahinkojen korvaamista esittämättä kuitenkaan mitään sellaisia seikkoja, joiden nojalla niiden luonnetta ja laajuutta voitaisiin arvioida. Nämä vahinkoa koskevat seikat eivät siis täytä työjärjestyksen 44 artiklan 1 kohdan c alakohdassa asetettuja edellytyksiä sellaisina kuin ne mainitaan edellä 28 kohdassa mainitussa oikeuskäytännössä.

40 Näin ollen on katsottava, että kanne voidaan ottaa tutkittavaksi, koska siinä vaaditaan korvausta viemärin kolmannen haaran huollon ja parannustöiden laiminlyönnillä kanteessa yhteenvedonomaisesti mainituille eri omaisuusryhmille aiheutetusta vahingosta.

Pääasia

Alustavia huomautuksia

41 On syytä muistuttaa, että, kuten oikeuskäytännöstä ilmenee, yhteisö on EA 188 artiklan toisen kohdan mukaisesti vastuussa vahingosta ainoastaan, jos seuraavat edellytykset täyttyvät: toimielinten moitittu toiminta on lainvastaista, vahinko on tosiasiassa syntynyt ja toimielimen toiminnan ja väitetyn vahingon välillä on syy-yhteys (ks. asia C-308/87, Grifoni v. Euratom, tuomio 27.3.1990, Kok. 1990, s. I-1203, 6 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

42 Tässä suhteessa ainoastaan yhteisön toimielimen tai laitoksen syyksi luettava toimi tai menettely voi aiheuttaa yhteisön vastuun syntymisen (ks. vastaavasti asia 118/83, CMC ym. v. komissio, tuomio 10.7.1985, Kok. 1985, s. 2325, 31 kohta ja asia C-234/02 P, oikeusasiamies v. Lamberts, tuomio 23.3.2004, s. I-2803, 59 kohta).

43 Jos yksi näistä edellytyksistä jää täyttymättä, kanne on kokonaisuudessaan hylättävä eikä kyseisen vastuun muita edellytyksiä ole tarpeen tutkia (ks. asia T-170/00, Förde-Reederei v. neuvosto ja komissio, tuomio 20.2.2002, Kok. 2002, s. II-515, 37 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

44 Yhteisön sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun syntymistä koskevia asianosaisten lausumia on tarkasteltava näiden seikkojen valossa.

Asianosaisten lausumat

45 Kantaja moittii komissiota ja/tai keskusta siitä, että ne ovat laiminlyöneet viemärin kolmannen haaran huollon ja/tai sellaisten töiden suorittamisen siellä, jotka olisivat olleet tarpeen kyseisen viemärin toistuvien tulvimisten estämiseksi, siitä huolimatta että järjestelmä on riittämättömän hydraulisen kapasiteettinsa vuoksi selvästi vaarallinen, minkä komissio on tiennyt viemärin vuonna 1992 tapahtuneesta tulvimisesta asti. Sille aiheutuneen vahingon syy oli se, että viemärin kolmannen haaran kapasiteetti ei riittänyt toisen haaran kaikkien vesien kuljettamiseen (ks. edellä 12 kohta).

46 Se, että tämä menettely on luettavissa komission ja/ta keskuksen syyksi, ilmenee monista tekijöistä.

47 Ensinnäkin viemärin kolmas haara, joka sijaitsee maa-alueella, jolle keskus on rakennettu, on viimeksi mainitun yksinomaisessa käytössä eikä ulkopuolisilla ole pääsyä siihen siitä syystä, että sopimuksen liitteessä F olevan 1 artiklan mukaan kyseiseen maa-alueeseen sovelletaan loukkaamattomuutta ja se on vapautettu kotitarkastuksista ja takavarikosta eikä siihen saada kohdistaa minkäänlaisia hallinnollisia tai tuomioistuimen määräämiä pakotteita.

48 Kantajan mukaan on lisäksi yleisesti tunnettua, että jakelulaitteistojen huolto ja keskuksen alueella sijaitsevan viemärin haaran vikojen korjaus on aina kuulunut keskukselle, jonka virkamiehet ja tekninen henkilöstö ovat huolehtineet niistä, ja komission tehtäviin kuuluu näyttää, ettei näin ole ollut.

49 Lopuksi kantaja vetoaa Ufficio tecnico comunalen (kunnan tekninen palvelukeskus) johtajan 16.3.1999 päivättyyn ilmoitukseen, jonka mukaan kunnallishallinto ei ole vastuussa viemärin kolmannen haaran huollosta ja hoidosta, sillä se sijaitsee keskuksen alueella.

50 Moititun toiminnan lainvastaisuus perustuu ensinnäkin siihen, että sillä rikotaan velvollisuutta, josta säädetään päätöksen 96/282 9 artiklan 3 kohdassa, jonka mukaan pääjohtaja toteuttaa komission nimissä kaikki tarvittavat toimenpiteet varmistaakseen vastuualueeseensa kuuluvien henkilöiden ja laitosten turvallisuuden. Toisin kuin komissio väittää, tätä säännöstä sovelletaan nyt esillä olevassa asiassa, sillä keskuksen jätevesien poistolaitteistot liittyvät sen yksinomaisessa hoidossa oleviin rakenteisiin ja näin ollen sen institutionaalisen aseman sekä sen toimintojen hoitoon. Yhteisön vastuu on lisäksi jo syntynyt siitä syystä, että sille keskuksen uudelleenjärjestelystä 13 päivänä tammikuuta 1971 tehdyn komission päätöksen 71/57/Euratom (EYVL L 16, s. 14) 10 artiklan 3 kohdan, joka on samansisältöinen kuin päätöksen 96/282 9 artiklan 3 kohta, nojalla kuuluvia velvollisuuksia ei ole noudatettu (asia C-308/87, Grifoni v. Euratom, tuomio 3.2.1994, Kok. 1994, s. I-341).

51 Kyseisen menettelyn lainvastaisuus aiheutuu toiseksi siitä, että se on ristiriidassa sopimuksen kanssa, sillä sopimuksella pyritään muun muassa suojelemaan ja varjelemaan keskuksen laitosten läheisyydessä asuvan väestön yleistä turvallisuutta.

52 Moititun menettelyn lainvastaisuus aiheutuu kolmanneksi Italian siviililain 2043 ja 2051 §:stä, joita on sovellettava nyt esillä olevassa asiassa, sillä EA 188 artiklan toisessa kohdassa ei huolimatta siinä olevasta viittauksesta jäsenvaltioiden lainsäädännön yhteisiin yleisiin periaatteisiin suljeta pois mahdollisuutta vedota Italian oikeuden erityisten sääntöjen rikkomiseen (ks. vastaavasti edellä 41 kohdassa mainitussa asiassa Grifoni v. Euratom, tuomio 27.3.1990, julkisasiamies Tesauron ratkaisuehdotus, Kok. 1990, s. I-1212, 17 kohta).

53 Italian siviililain 2043 §:ssä vahvistetaan jäsenvaltioiden lainsäädännön yhteinen periaate neminem laedere, jota on sovellettava nyt esillä olevassa asiassa siitä syystä, että komissio ja/tai keskus ovat rikkoneet yleistä varovaisuus- ja huolellisuusperiaatetta.

54 Toisaalta moitittu menettely aiheuttaa yhteisön vastuun Italian siviililain 2051 §:n nojalla, jossa säädetään esineen haltijan tuottamusta koskevasta yksinkertaisesta olettamasta. Nyt esillä olevassa asiassa viemärin kolmas haara on keskuksen hallussa siitä syystä, että se on sen yksinomaisessa määräämisvallassa sen omistaman sellaisen maa-alueen tarpeistona, joka nauttii koskemattomuussuojaa.

55 Kantaja lisää tähän, että Corte suprema di cassazionen (Italian ylin kassaatiotuomioistuin) oikeuskäytännön mukaan Italian siviililain 2051 §:ää sovelletaan viranomaisiin sellaisten niiden hallinnassa olevien tai niiden omaisuuteen kuuluvien esineiden osalta, joita ei ole asetettu yhteiskunnan yleiseen ja välittömään käyttöön — kuten nyt esillä olevassa asiassa kyseessä olevaa jätevesiviemäriä — ja jotka voivat suppean alueellisen ulottuvuutensa vuoksi kuulua tätä varten asetetun yksikön harjoittaman valvonnan ja tarkastuksen piiriin.

56 Komissio väittää ensinnäkin, ettei keskuksella ole mitään vastuuta viemärin kolmannesta haarasta ja ettei tämän kolmannen haaran huollon tai parannustöiden laiminlyöntiä voida tästä syystä lukea komission tai keskuksen syyksi.

57 Se väittää tältä osin, että sopimuksen liitteessä F olevan 3 artiklan mukaan Italian viranomaiset käyttävät komission pyynnöstä niille kuuluvaa toimivaltaa varmistaakseen, että keskus saa kaikki tarvittavat julkiset peruspalvelut. Tuossa artiklassa täsmennetään sen mukaan myös, että komission on ryhdyttävä kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin, jotta asianomaisen julkisen peruspalvelujen tarjoajan palveluksessa olevat ammattihenkilöt, jotka komissio on asiaankuuluvasti hyväksynyt, voivat tarkastaa, korjata ja huoltaa keskuksessa siihen kuuluvat laitteistot. Tästä artiklasta voidaan päätellä, että "keskuksen [sijaintipaikan] extraterritoriaalisuus katoaa", jotta hyväksytyllä teknisellä henkilöstöllä on mahdollisuus suorittaa julkiset peruspalvelut tarjoavien laitteistojen huolto ja korjaus.

58 Komission mukaan Ispran teknisen palvelukeskuksen johtajan ilmoituksen sisältö, jonka mukaan kunnallishallinto ei ole vastuussa sillä maa-alueella olevan viemärin huollosta eikä hoidosta, jolla keskus sijaitsee, ei kumoa tai muuta näitä sopimuksen määräyksiä. Tässä ilmoituksessa Ispran teknisen palvelukeskuksen johtaja ylittää ensinnäkin toimivaltansa, sillä häntä ei ole valtuutettu päättämään sen kunnallishallinnon siviilioikeudellisesta vastuusta, johon hän itsekin kuuluu. Lisäksi se oli räikeässä ristiriidassa edellä 16 kohdassa mainitun 7.10.1992 päivätyn kirjeen kanssa, jossa täsmennetään, että työt tehtäisiin kunnallishallinnon omasta aloitteesta ja että kunta ottaisi niistä kaiken vastuun. Lopuksi keskuksen vastuu viemärin huollosta ei voi perustua Ispran teknisen palvelukeskuksen johtajan ilmoitukseen.

59 Sopimuksen tämän asian kannalta merkityksellisiä määräyksiä ei voida myöskään asettaa kyseenalaisiksi sillä, että keskus on joskus pitänyt tarpeellisena suorittaa itse tiettyjä töitä laitteistoissa, sillä nämä työt oli aina tehty paikallishallinnon pyynnöstä. Viemärin haarassa keskuksen maa-alueella vuonna 1990 suoritetut työt puolestaan oli tehty Ferrovie dello Staton ja Ispran kunnallishallinnon pyynnöstä.

60 Väitteestä, jonka mukaan kolmannen haaran huollon tai töiden laiminlyönti oli lainvastaista, komissio toteaa, että kanteessa rajoitutaan moittimaan tätä laiminlyöntiä täsmentämättä, minkälaista työtä ja huoltoa kantajan mukaan ei ollut suoritettu ja millaista komission lainvastainen menettely oli voinut olla.

61 Se lisää, ettei yhtäkään kantajan mainitsemista säännöksistä ole rikottu.

62 Se väittää ensiksikin, että, toisin kuin kantajan päätöksen 96/282 9 artiklasta esittämän tulkinnan mukaan, keskuksen pääjohtajan tässä säännöksessä määrätty velvollisuus toteuttaa kaikki tarvittavat toimenpiteet varmistaakseen vastuualueeseensa kuuluvien henkilöiden ja laitosten turvallisuuden on rajoitettava keskuksen sellaisiin omiin toimintoihin, joiden ansiosta yhteisö myötäväikuttaa yhteisön tutkimusohjelmien toteuttamiseen. Keskuksen maa-alueella sijaitsevien jätevesiviemäreiden hoito ja huolto eivät kuulu näihin omiin toimintoihin. Se kiistää, että edellä 41 ja 50 kohdassa mainitussa asiassa Grifoni vastaan Euratom annetusta tuomiosta ilmenisi, että Euratomin vastuun olisi todettu perustuvan päätöksen 96/282 9 artiklan kanssa samansisältöiseen päätöksen 71/57 10 artiklaan.

63 Sitten komissio väittää, että vaikka sopimuksen liitteessä F olevassa 16 artiklassa asetetaankin sille velvollisuus toteuttaa turvallisuuteen ja kansanterveyden suojeluun liittyviä erityistoimia, tämä määräys, kun sitä luetaan yhdessä sopimuksen johdanto-osan ja muiden määräysten kanssa, koskee etenkin tulipalon vaaraa ja ionisoivasta säteilystä aiheutuvaa vaaraa, joista nyt esillä olevassa asiassa ei ole kyse.

64 Lisäksi se väittää, että koska millään yhteisön toimielimellä tai laitoksella ei ole velvollisuutta huolehtia jätevesiviemäreistä, yhteisön vastuu ei voi syntyä siitä syystä, että sen toimielimet tai laitokset ovat jättäneet noudattamatta tavallista varovaisuutta koskevia kaikkein alkeellisimpia sääntöjä. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on sen mukaan katsonut, että toimielimen sopimussuhteen ulkopuolinen vastuu ei voi syntyä, jollei se ole menetellyt lainvastaisesti (asia T-213/97, Eurocoton ym. v. neuvosto, tuomio 29.11.2000, Kok. 2000, s. II-3727).

65 Komission mukaan kantajan on turha vedota Italian siviililain säännöksiin. EA 188 artiklan toisessa kohdassa viitataan yksinomaan jäsenvaltioiden lainsäädännön yhteisiin yleisiin periaatteisiin eikä eri kansallisten oikeusjärjestelmien yksittäisiin säännöksiin (edellä 50 kohdassa mainittu asia Grifoni v. Euratom, tuomio 3.2.1994, 8 kohta). Ne lausumat, joihin kantaja vetoaa perustellakseen päinvastaista näkemystä, eivät saa mitään tukea ratkaisuehdotuksesta, jonka julkisasiamies Tesauro on esittänyt edellä 52 kohdassa mainitussa asiassa Grifoni vastaan Euratom,

jossa on annettu tuomio 27.3.1990. Joka tapauksessa niin edellä mainitussa asiassa Grifoni vastaan Euratom 3.2.1994 annetussa tuomiossa kuin julkisasiamies Tesauron tuossa asiassa antamassa ratkaisuehdotuksessakin (Kok. 1994, s. I-343) on nimenomaisesti pidetty mahdottomana, että kärsitty vahinko voitaisiin näyttää toteen ja korjata yksin sopimussuhteen ulkopuolista vastuuta koskevien Italian säännösten mukaan.

66 Se kiistää, että Italian siviililain 2051 §:ssä säädetty sääntö, jonka mukaan "jokainen vastaa hallussaan olevien esineiden aiheuttamasta vahingosta, paitsi jos näytetään toteen, että kyse on odottamattomasta tapahtumasta", olisi omaksuttu yhteisön lainsäädännössä ja oikeuskäytännössä. Tämä säännös, johon voidaan perustaa sellaisen henkilön vastuu, joka ei ole vahingon välitön aiheuttaja, on päinvastoin yhteensoveltumaton niiden edellytysten kanssa, jotka oikeuskäytännössä nykyisin asetetaan toimielinten sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun syntymiselle.

67 Olipa miten vain, Italian siviililain 2051 §:ssä säädetyt edellytykset eivät täyty nyt esillä olevassa asiassa. Viemäri ei ole minkään yhteisön toimielimen hallussa, eikä yhteisöä näin ollen voida velvoittaa vastaamaan sen aiheuttamista mahdollisista vahingoista. Toisaalta kantaja ei ole näyttänyt toteen, että sen väittämin tavoin hallussa olevan esineen ja vahingon välillä olisi syy-yhteys. Asiassa ei nimittäin ole näytetty toteen, että kantajan laitoksen vesivahinko olisi tosiasiassa aiheutunut juuri sen viemärin haaran tulvimisesta, joka sijaitsee keskuksen maa-alueella.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

68 Ensin on syytä tutkia, voidaanko moitittu menettely, toisin sanoen viemärin kolmannen haaran parannustöiden ja/tai huollon laiminlyönti, lukea edellä 42 kohdassa mainitun oikeuskäytännön mukaisesti yhteisön toimielimen tai laitoksen syyksi.

69 Tältä osin on ensinnäkin todettava, että toisin kuin kantaja väittää (ks. edellä 47 kohta), sopimuksesta ei aiheudu, että yhteisö olisi vastuussa viemärin kolmannesta haarasta.

70 Väite, jonka mukaan yhteisö olisi vastuussa viemärin kolmannesta haarasta siitä syystä, että sopimuksen mukaan ulkopuolisilla ei ole siihen pääsyä, ei ole perusteltu.

71 Kuten kantaja on todennut, sopimuksen liitteessä F olevan 1 artiklan mukaan keskus ja maa-alue, jolla se sijaitsee, ovat tosin loukkaamattomia ja ne on vapautettu kotitarkastuksista, pakko-otosta, takavarikosta ja pakkolunastuksesta eikä niihin saada kohdistaa minkäänlaisia hallinnollisia tai tuomioistuimen määräämiä pakkotoimia. Tässä samassa liitteessä olevasta 3 artiklasta ilmenee kuitenkin, että tästä koskemattomuudesta huolimatta komission pitää sallia se, että asianomaisten julkisten peruspalvelujen tarjoajien työntekijät, jotka komissio on asiaankuuluvasti hyväksynyt, voivat tarkastaa, korjata ja huoltaa keskuksessa siihen kuuluvat laitteistot.

72 Asianosaisten kesken on kiistatonta, että kyseisen viemärin avulla keskukselle tarjottu jätevesien keräyspalvelu on sopimuksen liitteessä F olevassa 3 artiklassa tarkoitettu julkinen peruspalvelu. Tältä osin on syytä todeta, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämään kirjalliseen kysymykseen antamassaan kirjallisessa vastauksessa komissio on todennut, eikä kantaja ole sitä kiistänyt, että Ispran kunta oli se vastuuyksikkö, jonka tehtäviin kuului jätevesien keräämiseen liittyvän julkisen peruspalvelun tarjoaminen keskukselle. Tässä oikeudenkäynnissä on näin ollen syytä katsoa, että viemärin kolmannen haaran tarkastamiseen, korjaamiseen ja huoltoon liittyvät tehtävät kuuluvat Ispran kunnallishallinnolle, jonka työntekijöillä, jotka komissio on hyväksynyt, on pääsy viemärin kolmanteen haaraan.

73 Sitten on todettava, ettei yhteisön moititun menettelyn syyksiluettavuutta voida perustaa mihinkään muuhun sopimuksen määräykseen. Sopimuksen 1 artiklassa, johon kantaja ei kylläkään vetoa, määrätään tosin, että Italian hallitus antaa yhteisön käyttöön keskuksen ja sen maa-alueen, jolle se on rakennettu, kuukausivuokraa vastaan. Tässä artiklassa määrätty käytettäväksi asettaminen ei kuitenkaan aiheuta sitä, että vastuu viemärin kolmannesta haarasta siirtyisi yhteisölle. Tätä artiklaa on nimittäin luettava yhdessä sopimuksen muiden määräysten kanssa ja erityisesti tuon sopimuksen liitteessä F olevan 3 artiklan kanssa, josta ilmenee, että — kuten edellä 72 kohdassa on todettu — viemärin kolmannen haaran tarkastaminen, korjaaminen ja huolto kuuluvat jätevesien keräämiseen liittyvän peruspalvelun tarjoavalle yksikölle. Näin ollen sopimuksen 1 artiklaa ei voida tulkita siten, että vastuu viemärin kolmannesta haarasta siirtyisi sen nojalla yhteisölle.

74 Keskuksen tai yhteisön muun toimielimen tai laitoksen moititun menettelyn syyksiluettavuutta ei siis voida perustaa sopimukseen.

75 Toiseksi on syytä todeta, että toisin kuin kantaja on yhteenvedonomaisesti todennut (ks. edellä 47 kohta), moititun menettelyn syyksiluettavuus ei voi perustua siihen, että viemärin kolmas haara olisi keskuksen yksinomaisessa käytössä. On nimittäin todettava, että, kuten edellä 12 ja 14 kohdassa on todettu, koko viemäri, kolmas haara mukaan lukien, kerää niin Ispran kunnan alueelta kuin siltä maa-alueelta, jolle keskus on rakennettu, peräisin olevat jätevedet. Edellä 72 kohdassa esitetyistä seikoista ilmenee, että viemärin kolmatta haaraa koskevat työt kuuluvat Ispran kunnallishallinnolle. Koska viemärin kolmas haara ei ole keskuksen yksinomaisessa käytössä, yhteisön moititun menettelyn syyksiluettavuutta ei voida perustaa väitettyyn yksinomaiseen käyttöön.

76 Kolmanneksi on syytä tutkia, voidaanko viemärin kolmannen haaran huollon ja/tai parannustöiden niin sanottu laiminlyönti kantajan väittämin tavoin lukea yhteisön syyksi keskuksen virkamiesten ja teknisen henkilökunnan yleisesti tunnetun menettelyn vuoksi.

77 Tässä suhteessa on todettava olevan kiistatonta, että keskus on vuonna 1990 korvannut avo-ojan 100 senttimetrin läpimittaisella putkella viemärin kolmannen haaran ensimmäisessä osassa.

78 Komissio tosin väittää, että keskus on tehnyt nämä työt Ferrovie dello Staton tai Ispran kunnallishallinnon pyynnöstä. Vaikka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on kehottanut komissiota esittämään kaikki ne asiakirjat, joilla voidaan näyttää toteen väitettyjen pyyntöjen olemassaolo, komissio ei kuitenkaan ole esittänyt tällaista näyttöä. Näin ollen nyt esillä olevassa asiassa on katsottava, että keskus on tehnyt nämä työt viemärin kolmannen haaran ensimmäisessä osassa omasta aloitteestaan.

79 Komission asiantuntija on istunnossa lisäksi todennut, että keskuksen osastot ovat tietyin ajoin tarkastaneet viemärin kolmannen haaran ja huoltaneet sitä.

80 Nämä keskuksen teknisen osaston työt on tehty sen omasta aloitteesta, eikä niitä ole tehty sen vuoksi, että yhteisön toimielimillä tai laitoksilla olisi sopimuksen nojalla ollut velvollisuus siihen. Kuten edellä 72 kohdassa on todettu, viemärin kolmannen haaran tarkastamiseen, korjaamiseen ja huoltoon liittyvät tehtävät kuuluvat sopimuksen nojalla yksikölle, joka huolehtii jätevesien keräämiseen liittyvän palvelun tarjoamisesta keskukselle. On siis syytä katsoa, että nämä työt tehdessään keskus on ottanut hoitaakseen toisille kuuluvia tehtäviä.

81 Se seikka, että keskuksen tekniset osastot ovat hoitaneet toisille kuuluvia tehtäviä tekemällä joitakin kertoja omasta aloitteestaan töitä viemärin kolmannessa haarassa, ei tarkoita sitä, että viemärin tätä haaraa koskevien töiden tai huollon kaikenlainen laiminlyönti voitaisiin vastedes lukea keskuksen, ja näin ollen yhteisön, syyksi.

82 Tällainen toisen tehtävien hoitaminen vaikuttaa vain siten, että keskuksen on suoritettava hyvin ne hoitotyöt, jotka se on ottanut tehdäkseen. Näin ne hoitotyöt, jotka keskus on ottanut tehdäkseen asentaessaan salaojaputken viemärin kolmannen haaran ensimmäiseen osaan vuonna 1990, eivät aiheuta sitä, että sen olisi vuonna 2002 ollut tehtävä työt, jotka olivat tarpeen sen varmistamiseksi, että viemärin kolmannen haaran vetoisuus oli riittävä, ja näin on sitäkin vähemmällä syyllä, koska — kuten komissio on istunnossa todennut kantajan sitä kiistämättä — yhteisöllä ei ole mahdollisuutta määrätä tähän kolmanteen haaraan valuvan jäteveden määrästä.

83 Hoitotehtävät, jotka keskus on ottanut vastattavakseen, kun se on omasta aloitteestaan suorittanut kolmannen haaran valvontaa ja säännöllistä huoltoa, kattavat ainoastaan sen tosiasiallisesti tekemät työt, eikä keskuksen vastuu ulotu valvonnan tai huollon väitettyyn laiminlyöntiin, sillä valvonta tai huolto kuuluvat edelleen sen yksikön vastuulle, jonka tehtävänä on tarjota jätevesien keräyspalvelut keskukselle.

84 Nyt esillä olevassa asiassa ei myöskään ole näytetty toteen tai edes väitetty, että moititulla menettelyllä, toisin sanoen viemärin kolmannen haaran töiden ja/tai huollon laiminlyönnillä, on huonosti toteutettu ne hoitotoimet, jotka keskus on ottanut tehdäkseen.

85 Vaikka myönnettäisiinkin, että viitatessaan viemärin kolmannen haaran riittämättömään hydrauliseen kapasiteettiin kantaja väittää epäsuorasti, että keskus on vuonna 1990 tekemillään töillä hoitanut huonosti toisille kuuluvia tehtäviä, on kuitenkin katsottava, että 100 senttimetrin läpimittaisen putken asentamisella viemärin kolmanteen haaraan ei voida katsoa huonosti toteutetun niitä hoitotoimia, jotka keskus on ottanut tehdäkseen.

86 On nimittäin todettava, että keskuksen viemärin kolmannen haaran ensimmäiseen osaan asettama putki on läpimitaltaan täysin sama kuin viemärin kolmannen haaran

toiseen osaan laitettu edellinen putki. Komission vuonna 1990 tekemät työt eivät siis ole vaikuttaneet viemärin kolmannen haaran hydrauliseen kapasiteettiin. Näin ollen viemärin kolmannen haaran väitettyä riittämätöntä kapasiteettia ei missään tapauksessa voida lukea keskuksen syyksi.

87 Edellä esitetystä seuraa, ettei yhteisön moititun menettelyn syyksiluettavuus voi perustua keskuksen teknisten osastojen omasta aloitteesta tekemiin töihin.

88 Neljänneksi on tutkittava, perustuuko yhteisön moititun menettelyn syyksiluettavuus Ispran teknisen palvelukeskuksen johtajan ilmoitukseen, jossa hän totesi, että kunnallishallinto, johon hän itsekin kuuluu, ei ole vastuussa viemärin kolmannesta haarasta.

89 Siitä riippumatta, onko tämän kunnan teknisen palvelukeskuksen johtaja toimivaltainen päättämään sen hallinnon vastuuta koskevista kysymyksistä, johon hän itsekin kuuluu, on syytä todeta, että hänen ilmoituksessaan kiistetään kunnallishallinnon vastuu viemärin kolmannesta haarasta pelkästään sillä perusteella, että tuo haara sijaitsee yhteisölle kuuluvalla maa-alueella. Sopimuksen 1 artiklasta ilmenee, että yhteisö ei omista kyseistä maa-aluetta. Tuossa määräyksessä määrätään muun muassa, että Italian hallitus antaa keskuksen ja siihen kuuluvan maa-alueen yhteisön käyttöön vuosivuokraa vastaan. Kantaja ei ole myöskään näyttänyt toteen eikä väittänyt, että Ispran teknisen palvelukeskuksen johtajan ilmoituksella muutettaisiin sopimusta. Näin ollen on katsottava, ettei tällä ilmoituksella voida osoittaa, että moitittu menettely voitaisiin lukea yhteisön toimielimen tai laitoksen syyksi.

90 Viidenneksi on vielä tutkittava, voidaanko moitittu menettely lukea yhteisön syyksi niiden säännösten nojalla, joiden rikkomiseen kantaja vetoaa.

91 Tässä suhteessa on ensiksi todettava, että päätöksen 96/282 9 artiklan 3 kohdassa, jonka rikkomiseen vedotaan, määrätään vain, että keskuksen pääjohtajalla on velvollisuus toteuttaa kaikki tarvittavat toimenpiteet varmistaakseen vastuualueeseensa kuuluvien laitosten turvallisuuden. Yksin tämä määräys ei siis voi olla viemärin kolmannen haaran parannustöiden ja/tai huollon laiminlyönnin syyksilukemisen perusteena, jos ei ole näytetty toteen, että kyseinen haara kuuluu keskuksen pääjohtajan vastuuseen. Kantaja ei ole esittänyt sellaisia seikkoja, joiden nojalla voitaisiin katsoa, että viemärin kolmas haara kuuluisi keskuksen pääjohtajan vastuuseen. Päinvastoin, kuten edellä 72 kohdassa on todettu, sopimuksen liitteessä F olevasta 3 artiklasta ilmenee, että Ispran kunnan tehtäviin kuului jätevesien keräämiseen liittyvän palvelun tarjoaminen keskukselle, joten viemärin kolmatta haaraa ei voida rinnastaa keskuksen vastuuseen kuuluvaan laitokseen. Näin ollen moitittua menettelyä ei voida päätöksen 96/282 9 artiklan 3 kohdan nojalla lukea yhteisön syyksi.

92 Tämän jälkeen kantaja väittää sopimusta rikotun, koska siinä sen mukaan määrätään, että keskuksen on suojeltava ja varjeltava yleistä turvallisuutta. Kuten komissio on perustellusti todennut, sopimuksen liitteessä F oleva 16 artiklan 1 kohta on tämän sopimuksen ainoa turvallisuutta ja kansanterveyttä koskeva määräys. Tällä määräyksellä on kuitenkin merkitystä turvallisuuden ja kansanterveyden suojelun alalla vain tulipalojen ja ionisoivasta säteilystä aiheutuvien vaarojen ehkäisemisen kannalta katsoen. Kantaja ei nyt esillä olevassa asiassa ole esittänyt perusteita, joiden nojalla voitaisiin katsoa, että moitittu menettely liittyy tulipalojen ja ionisoivasta säteilystä aiheutuvien vaarojen ehkäisemiseen. Näin ollen on päätettävä, että moitittua menettelyä ei voida lukea yhteisön syyksi sillä perusteella, että keskuksella on velvollisuus valvoa turvallisuuden ja kansanterveyden suojelua siten kuin siitä on määrätty sopimuksen liitteessä F olevan 16 artiklan 1 kohdassa.

93 Lopuksi kantaja väittää, että moitittu menettely aiheuttaa yhteisön sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun Italian siviililain 2043 ja 2051 §:n säännösten vuoksi.

94 Italian siviililain 2043 §:stä on todettava, että vaikka kantajan tavoin katsottaisiinkin, että tällä säännöksellä vahvistetaan periaate neminem laedere, että tämä periaate on yhteinen jäsenvaltioiden lainsäädännölle ja että sitä on nyt esillä olevassa asiassa sovellettava siitä syystä, että komissio ja/tai keskus on loukannut varovaisuuden ja huolellisuuden yleistä periaatetta, on kuitenkin todettava, ettei kantaja ole esittänyt mitään syitä siihen, miksi komissiolla ja/tai keskuksella olisi velvollisuus noudattaa huolellisuutta ja varovaisuutta viemärin kolmannen haaran osalta. Näin ollen on katsottava, ettei moitittua menettelyä voida lukea yhteisön syyksi pelkästään mainitun säännöksen perusteella.

95 Italian siviilain 2051 §:stä on todettava, että vaikka myönnettäisiinkin, että tällä Italian oikeuden säännöksellä säädetään jäsenvaltioiden lainsäädännön yhteisestä periaatteesta, on todettava, että kantaja ei ole näyttänyt toteen, että viemärin kolmannen haaran hoito kuuluisi yhteisön toimielimelle tai laitokselle. Toisin kuin kantaja väittää, yhteisön toimielimen tai laitoksen velvollisuus hoitaa viemäriä ei voi perustua sen maa-alueen omistusoikeuteen, jolle keskus on rakennettu, sillä, kuten edellä 89 kohdassa on todettu, yhteisön toimielin tai laitos ei omista tätä maa-aluetta. Vaikka näin ollen myönnettäisiinkin, että viemärin kolmas haara kuuluu sijaintikiinteistönsä tarpeistoon, se ei tarkoita sitä, että se kuuluisi yhteisölle. Tämä väite on siis hylättävä.

96 Myöskin on hylättävä väite, jonka mukaan viemärin kolmannen haaran hoito kuuluu yhteisölle tai keskukselle siitä syystä, että ulkopuolisten on sopimuksen liitteessä F olevan 1 artiklan mukaan mahdotonta päästä sinne. Kuten edellä 71 kohdassa on todettu, komissiolla on sopimuksen liitteessä F olevan 3 artiklan nojalla velvollisuus poistaa sopimuksen liitteessä F olevassa 1 artiklassa määrätty koskemattomuus, jotta asianomaisten julkisten peruspalvelujen tarjoajien työntekijät voivat tarkastaa,

korjata ja huoltaa keskuksessa siihen kuuluvat laitteistot. Näin ollen tässä asiassa ei voida tehokkaasti vedota sen maa-alueen koskemattomuuteen, jolle keskus on rakennettu, sen osoittamiseksi, että viemärin kolmannen haaran hoito kuuluu komissiolle ja/tai keskukselle.

97 Viemärin kolmannen haaran hoito ei voi kuulua komissiolle ja/tai keskukselle senkään vuoksi, että tämä haara olisi keskuksen yksinomaisessa käytössä. Kuten edellisessä kohdassa ja edellä 75 kohdassa on todettu, koska viemäri, kolmas haara mukaan lukien, kerää sekä Ispran kunnan alueelta että siltä maa-alueelta, jolle keskus on rakennettu, peräisin olevat jätevedet, kolmannen haaran ei voida katsoa olevan komission ja/tai keskuksen yksinomaisessa käytössä.

98 Kaikesta edellä lausutusta seuraa, ettei viemärin kolmannen haaran huollon ja/tai töiden väitettyä laiminlyöntiä voida lukea yhteisön toimielimen tai laitoksen syyksi. Näin ollen kanne on perusteettomana hylättävä siltä osin kuin se on otettu tutkittavaksi, eikä yhteisön sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun syntyedellytysten täyttymistä nyt esillä olevassa asiassa ole tarpeen tutkia.

Selvitystoimien määräämistä koskevat vaatimukset

99 Kantaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin määräisi suoritettaviksi selvitystoimia voidakseen näyttää toteen esittämänsä väitteet. Se väittää tarkemmin ottaen, että asiassa on syytä hankkia tietoja keskuksen pääjohtajalta ja toimihenkilöiltä sekä Italian viranomaisilta, jotka kävivät paikan päällä vesivahingon aikana. Se väittää, että asiassa on toimitettava todistelu, ja se varaa tässä suhteessa itselleen oikeuden ilmoittaa myöhemmin kuultavien todistajien nimet. Lopuksi se väittää, että tosiseikkojen ja aiheutuneen sekä aiheutuvien vahinkojen selvittämiseksi paikalla on toimitettava katselmus ja/tai asiantuntijatutkimus.

100 Tältä osin on todettava, ettei kantaja yksilöi niitä täsmällisiä tosiseikkoja, jotka näillä toimilla näytettäisiin toteen, eikä sitä, millä tavoin näillä toimilla voitaisiin selvittää se, että moitittu menettely voidaan lukea yhteisön toimielimen tai laitoksen syyksi. Selvitystoimien määräämistä koskevat vaatimukset on näin ollen hylättävä.

Oikeudenkäyntikulut

101 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut.

102 Koska kantaja on hävinnyt asian, se on velvoitettava vastaamaan omista oikeudenkäyntikuluistaan ja korvaamaan komission oikeudenkäyntikulut komission vaatimusten mukaisesti.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN
(toinen jaosto)

on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Kanne jätetään tutkimatta siltä osin kuin se koskee aiheutuvan määrittelemättömän aineellisen vahingon ja aiheutuneen tai aiheutuvan määrittelemättömän aineettoman vahingon korvaamista.

2) **Muilta osin kanne hylätään perusteettomana.**

3) **Selvittämistoimien määräämistä koskevat vaatimukset hylätään.**

4) **Kantaja velvoitetaan vastaamaan omista oikeudenkäyntikuluistaan ja korvaamaan komission oikeudenkäyntikulut.**

Pirrung Meij Pelikánová

Julistettiin Luxemburgissa 30 päivänä marraskuuta 2005.

E. Coulon

kirjaaja

J. Pirrung

jaoston puheenjohtaja